

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК "ВИЖНИЦЬКИЙ"

№2 (44) квітень-червень, 2026 рік

СИЛА ПРИРОДИ ДЛЯ МЕНТАЛЬНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА ПІДТРИМКИ

Національний природний парк «Вижницький» – це не лише територія, де ми охороняємо унікальну природу. Це також простір підтримки, відновлення та внутрішнього спокою для людей, які сьогодні особливо потребують турботи.

Щодня ми працюємо над тим, щоб наш Парк був відкритим і доступним для військовослужбовців, ветеранів, їхніх родин та сімей загиблих Героїв. Лише за останні роки ми прийняли понад 1000 військовослужбовців, які проходили реабілітацію на Буковині. Для нас це не просто цифра. За нею – люди, які боронять Україну, і для яких ми прагнемо створити простір спокою, підтримки та позитивних емоцій.

Ми переконані, що природа має силу зцілювати та допомагає знаходити внутрішню рівновагу. Саме тому організовуємо різноманітні екологічні та природоохоронні заходи, екскурсії і зустрічі для наших відвідувачів.

Продовження на ст. 2

Шановні колеги!

*Вітаю вас із з днем працівника
природно-заповідної справи!*

Природно-заповідна справа – це професія, що вимагає глибоких знань, відповідальності та безмежної любові до природи. Завдяки вашій щоденній праці зберігаються унікальні природні комплекси, рідкісні види рослин і тварин, примножуються екологічні цінності та формується свідоме ставлення суспільства до навколишнього світу.

Сьогодні, у непростий для нашої держави час, ваша відданість справі, наполегливість і професіоналізм є особливо цінними.

Дякую кожному, хто стоїть на варті природної спадщини України, хто сумлінно виконує свою місію та передає любов до природи майбутнім поколінням.

Бажаю вам міцного здоров'я, миру, невичерпної енергії, нових звершень, добробуту та натхнення у благородній справі охорони й збереження нашого безцінного природного багатства.

З повагою, Галина Марчук
директор НПП «Вижницький»

Читайте у номері

Сила природи для ментального відновлення	1
З днем працівника природно-заповідної справи	1
Проекти міжнародного співробітництва	2
Сучасний моніторинг довкілля...	3
Дикі тварини не потребують нашої допомоги	4
Не перенось безлад у лісі!	5
Менше води влітку, більше паводків	6
Мухи: краса, користь і різноманіття	7
Історія Вижниччини	8
Парк зустрів дітей зі Сходу	10
Громадянська наука	11
Lekechi Rocks	12

Початок на ст. 2

Команда Парку долучилася до Міжнародної екологічної акції «1 мільйон дерев пам'яті та життя». Спільно з представниками Чернівецької ОВА, Вижицької РВА, Берегометської селищної ради та учнями Берегометських освітніх закладів в урочищі Сухий було висаджено дерева, як символ вдячності, пам'яті та віри в майбутнє.

Разом із рідними загиблих Героїв та військовослужбовцями ми висадили в урочищі Сухий Алею пам'яті з модрини європейської – як символ вдячності, незгасної пам'яті та продовження життя.

На рекреаційному пункті Велика розчищ громадська організація «Нова Опора» провела фотовиставку, яка стала простором щирих історій про силу духу, витримку та віру в майбутнє.

Особливе місце у нашій діяльності займає робота з дітьми загиблих Героїв із різних куточків України. Ми проводимо їм екскурсії територією Парку, експозицією «Чотири пори року», організовуємо віртуальні мандрівки, творчі майстер-класи з виготовлення власноруч сувенірів та прогулянки безбар'єрною екологічною стежкою на приофісній території.

Уже кілька років поспіль для цих дітей ми також організовуємо триденний Екокемп в урочищі Стебник, де вони мають можливість відпочити, поспілкуватися з однолітками та відчути цілющу силу природи.

Ми віримо, що підтримка починається з уваги. А інколи найкращою підтримкою стає природа – тиха, щира і відкрита для кожного. Тому ми всіляко підтримуємо ветеранів, військовослужбовців та їхні родини, створюючи для них простір, де можна відновити сили, знайти спокій і відчути тепло людської вдячності.

*Нач. відділу еколого-освітньої роботи
Зоя ПАВЛЮК-ПЯТУНІНА*

ПРОЄКТИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Завдяки нашим польським колегам, насамперед директору Парку Крайового «Пуца Ромінська» Яромиру Краєвському, наприкінці травня, працівники національного природного парку «Вижицький» в особі керівника Галини Марчук та головного бухгалтера Олесі Чепелюк мали можливість навчатися практичним аспектам підготовки проєктів у рамках програми Європейського Союзу LIFE.

Це неоціненний досвід у цьому напрямку, адже природоохоронні установи Польщі реалізували вже не один такий проєкт, спрямований на збереження біорізноманіття.

Також учасники за цей час відвідали чимало природоохоронних, рекреаційних,

екоосвітніх та дослідницьких об'єктів, які створені у контексті реалізації міжнародних проєктів і програм, ознайомившись із їхнім практичним значенням та результатами.

СУЧАСНИЙ МОНІТОРИНГ ДОВКІЛЛЯ: У ПАРКУ ВСТАНОВЛЕНО ЦИФРОВУ МЕТЕОСТАНЦІЮ

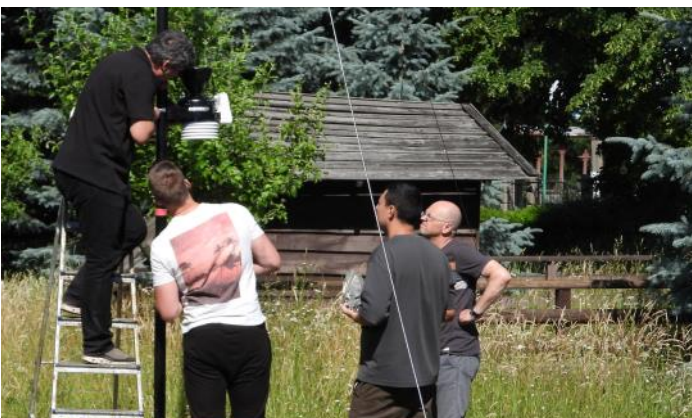

Національний природний парк «Вижницький» став частиною міжнародної мережі метеорологічних спостережень Davis WeatherLink, що об'єднує понад 600 тисяч метеостанцій у світі, з яких понад тисячу працюють в Україні.

На приофісній території Парку почав функціонувати черговий пункт метеорологічного моніторингу, який включено у мережу Davis WeatherLink американського виробництва. У світі понад 600 тис метеостанцій, в Україні понад тисячу.

Вже два роки функціонують подібні метеостанції на Томнатику на висоті 1500м і у Навчально-науковій геофізичній обсерваторії в університеті. Однак передгірна частина Чернівецької області довгий час залишалась білою плямою в частині спостереження за метеорологічними умовами.

Завдяки викладачам географічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича спільно з працівниками Парку було

налаштовано та запущено в роботу найсучаснішу цифрову метеостанцію DAVIS 6313U, з можливістю спостереження за багатьма метеорологічними показниками.

Станція здійснює автоматизований безперервний збір широкого спектра метеорологічних даних. Вона фіксує температуру та вологість повітря, атмосферний тиск, кількість опадів, швидкість і напрямок вітру, а також низку інших показників, зокрема параметри стану ґрунту. Отримані дані використовуватимуться для ведення наукових досліджень, здійснення екологічного моніторингу, аналізу кліматичних змін, прогнозування можливих природних явищ та вивчення особливостей природних процесів на території Українських Карпат.

Реалізацію проєкту забезпечено за підтримки Чернівецького обласного фонду охорони навколишнього природного середовища, за кошти якого для Парку придбано дві сучасні цифрові метеостанції DAVIS.

Найближчим часом фактичні метеорологічні дані та прогноз погоди зі станції будуть доступні на офіційному вебсайті Національного природного парку «Вижницький». Це дасть можливість не лише науковцям, а й жителям громади, туристам і всім охочим у режимі реального часу стежити за погодними умовами та змінами довкілля.

*Заступник директора з наукової роботи
Віталій СТРАТІЙ*

ДИКІ ТВАРИНИ НЕ ПОТРЕБУЮТЬ НАШОЇ ДОПОМОГИ

У природі виживання диких тварин – це складна система, яка працює без втручання людини. Часто люди з добрих намірів намагаються «врятувати» тварину, але насправді можуть їй нашкодити.

Навесні та влітку люди часто знаходять у природі пташенят, зайченят, козенят та інших молодих тварин. Бажаючи допомогти, вони забирають їх додому або намагаються вигодувати самостійно. Проте в більшості випадків така допомога є зайвою і навіть небезпечною для тварини.

У більшості випадків тварина, яку ви побачили саму, не є покинутою. Батьки можуть бути поруч, але не наближаються, щоб не привертати увагу хижаків.

Найпоширеніші помилки людей**1. «Воно саме – значить покинуте»**

Не завжди. Багато видів тварин залишають своїх дитинчат самих на тривалий час.

Наприклад:

- косуля може залишити маля в траві на кілька годин;
- зайчиха відвідує зайченят лише кілька разів на добу;
- молоді птахи часто залишають гніздо ще до того, як починають добре літати.

2. Забрати тварину додому

Навіть із добрих намірів це може призвести до загибелі тварини через неправильне харчування, стрес або втрату навичок виживання.

3. Годувати тим, що є під рукою

Хліб, молоко, печиво та інші «людські» продукти можуть бути шкідливими або смертельно небезпечними для диких тварин.

4. Робити фото та довго перебувати поруч

Надмірна увага людини може налякати батьків, які чекають неподалік, щоб повернутися до малюка.

Наслідки таких дій часто трагічні: тварина втрачає природні навички і не виживає у дикій природі.

Цікавий факт

Більшість знайдених людьми «врятованих» дитинчат насправді не були сиротами.

Коли втручатися не потрібно?

Не варто чіпати тварину, якщо:

- вона активна та не має видимих травм;
- поруч немає ознак небезпеки;
- це молоде пташеня з пір'ям, яке стрибає по землі або гілках;
- козенята чи зайченята спокійно лежить у траві.

У більшості таких випадків батьки знаходяться неподалік і продовжують доглядати за потомством.

Коли допомога справді потрібна?

Втручання може бути необхідним, якщо:

- тварина має видимі травми або кровотечу;
- вона ослаблена, не реагує на зовнішні подразники;
- поруч виявлено загиблу матір;
- тварина перебуває на дорозі чи в

іншому небезпечному місці;

- пташеня зовсім без пір'я випало з гнізда.

У всіх інших випадках найкраща допомога – не заважати природі працювати!

Як діяти правильно?

- Зберігайте спокій та оцініть ситуацію.
- Не забирайте тварину одразу.
- Відійдіть на безпечну відстань і поспостерігайте 20-30 хвилин.
- Якщо тварина потребує допомоги – зверніться до працівників природоохоронної установи або фахівців з реабілітації диких тварин.
- Якщо пташеня без пір'я випало з гнізда і гніздо доступне – його можна обережно повернути назад. Поширений міф про те, що батьки відмовляться від пташеняти через запах людини, не відповідає дійсності.

Цікаві факти

Молоді дрозди, синиці та багато інших птахів кілька днів або навіть тижнів після вильоту з гнізда проводять на землі чи низьких гілках під наглядом батьків.

Пташенята можуть отримувати їжу від

батьків ще кілька тижнів після того, як покинуть гніздо.

Дитинчата косулі у перші тижні життя майже не мають запаху, що допомагає їм залишатися непомітними для хижаків.

Зайченята народжуються зрячими та вкритими шерстю, тому можуть довго перебувати без матері.

Спостерігаймо, захоплюймося та залишаймо диких тварин у їхньому природному середовищі, де про них найкраще подбає сама природа.

Пам'ятаймо: дика природа має свої закони, і часто найправильніше рішення – не втручатися в її природний перебіг.

Відділ державної охорони ПЗФ

НЕ ПЕРЕНОСІТЬ БЕЗЛАД У ЛІС!

краси нашого краю. Прикро усвідомлювати, що після одних людей природа змушена чекати на інших, аби ті прибрали за ними.

Нагадуємо, що засмічення лісів, природно-заповідних територій та несанкціоноване розміщення відходів є порушенням природоохоронного законодавства України і тягне за собою адміністративну відповідальність. За такі дії передбачені штрафи, а у випадках завдання шкоди довікллю – також відшкодування завданих збитків.

Тож будьмо справжніми господарями своєї землі! Дбаймо про рідний край так, як про власний двір. Не залишаймо сміття в лісі, не вивозьмо його на узлісся чи в придорожні канами, адже чистий ліс починається з відповідального господаря.

Газди та газдині, пам'ятаймо просту істину: прибираючи свої господарки, не переносімо безлад у ліс. Те, що ми хочемо прибрати подалі від очей, у природі перетворюється на довгу й болючу рану. Ліс — це не смітник, а наш спільний дім!

Кожен викинутий пакет, кожна пляшка чи купа сміття — це загроза для тварин, забруднення ґрунтів і води, знищення

МЕНШЕ ВОДИ ВЛІТКУ, БІЛЬШЕ ПАВОДКІВ: ЯК КЛІМАТ ЗМІНЮЄ РІЧКИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ВИЖНИЦЬКИЙ»

Карпатські річки завжди були символом чистоти та природної сили. Вони забезпечують населення питною водою, підтримують природні екосистеми та формують унікальні ландшафти Буковинських Карпат. Проте останніми десятиліттями науковці все частіше говорять про те, що зміна клімату впливає навіть на найменші гірські потоки.

Територія національного природного парку «Вижницький» є яскравим прикладом того, як глобальні кліматичні процеси відображаються на місцевих водних ресурсах. За останні роки спостерігається поступове зростання середньорічних температур повітря. Разом з тим, змінюється і характер випадання опадів. Якщо раніше дощі були більш рівномірно розподілені протягом року, то сьогодні все частіше фіксують тривалі посушливі періоди, які раптово змінюються сильними зливами. Такі зміни безпосередньо впливають на гідрологічний режим річок і потоків.

У межах Парку протікає велика кількість малих гірських водотоків. Саме вони першими реагують на зміни погодних умов. У спекотні літні місяці рівень води помітно знижується на деяких водотоках. Джерела, які раніше забезпечували стабільний стік протягом року, демонструють ознаки сезонного виснаження. Водночас після інтенсивних дощів рівень води може підніматися за лічені години, створюючи небезпеку локальних паводків. На перший погляд може здатися, що велика кількість опадів компенсує нестачу води в посушливі періоди. Проте це не зовсім так. Під час сильних злив значна частина води швидко стікає по схилах, не встигаючи інфільтруватися в ґрунт і поповнити запаси підземних вод. В результаті річки отримують

короткочасний надлишок води, але вже через декілька днів її рівень може різко знизитися.

Важливу роль у підтримці водного балансу Карпат відіграють ліси. Недаремно їх називають природними регуляторами стоку. Лісова підстилка та коренева система дерев затримують вологу, сприяють її поступовому проникненню в ґрунт і зменшують ризик швидкого поверхневого стоку. Саме тому території, що мають високий рівень природної збереженості, здатні краще протистояти негативним наслідкам кліматичних змін.

НПП «Вижницький» виконує надзвичайно важливу природоохоронну функцію. Тут збереглися природні лісові екосистеми, які підтримують стабільність водного режиму річок та потоків. Завдяки цьому Парк є своєрідною природною лабораторією, де можна спостерігати за змінами водних ресурсів та оцінювати їхні довгострокові зміни. Сучасні дослідження дозволяють вивчати стан водних ресурсів не лише за допомогою польових спостережень. Науковці дедалі активніше використовують супутниковий моніторинг, геоінформаційні системи та хмарні технології обробки даних. Завдяки цьому можна відстежувати кількість опадів, вологість ґрунту та зміни водного режиму навіть у важкодоступних гірських районах.

Кліматичні зміни вже стали реальністю, яку можна побачити не лише у глобальних звітах, а й у водах карпатських річок. Зменшення водності влітку, зростання частоти екстремальних паводків та зміни сезонного режиму стоку свідчать про необхідність постійного моніторингу водних ресурсів. Від того, наскільки ефективно ми зможемо зберегти природні екосистеми Карпат сьогодні, залежатиме водна безпека регіону в майбутньому. Річки НПП «Вижницького» є не лише окрасою Буковинських Карпат, а й важливим індикатором змін довкілля. Спостерігаючи за ними, ми можемо краще зрозуміти процеси, які відбуваються в природі, та вчасно реагувати на виклики, що постають перед суспільством у XXI столітті.

*Канд. географічних наук, доц. каф. географії України та регіоналістики, Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича, Ольга ПАЛАНІЧКО
Заст. нач науково-дослідного відділу,
Людмила ГРАБ*

МУХИ: КРАСА, КОРИСТЬ І РІЗНОМАНІТТЯ

Муха мармеладна

Мухи асоціюються у нас зі звичайною, надокучливою домашньою комахою. Між тим, світ мух дуже різноманітний – існує близько 80 000 різних видів. Разом із комарами, мошками, гедзями та іншими родичами вони утворюють один із найчисельніших рядів комах — двокрилих. Мухи відрізняються багатством кольорів і форм, а також способом харчування: є хижаки, кровососи, паразити, розкладачі органіки (сапротрофи), рослиноїдні та всеїдні.

Пам'ятаю, в дитинстві на квітах ми ловили голими руками «бджіл та ос» на заздрість менш обізнаним одноліткам. Звісно ж, то були не бджоли та осі, а мухи-повисюхи, які так називаються через свою здатність зависати в повітрі. Це квіткові мухи, які, як і бджоли, харчуються нектаром. Вони виглядають точнісінько як бджоли та осі за одним винятком – їхні фасеткові очі розташовані на лобі і займають ледь не півголови. На відміну від мух, у бджіл очі краплеподібні та розташовані по боках

Львинка зелена

голови. Саме по очах ми і розрізняли, яку «бджолу» можна вхопити голими руками, а яку – ні. До речі, у мух, окрім двох великих очей, є ще три маленькі, розташовані між фасетковими, і розгледіти які неозброєним оком майже неможливо.

Забарвлення повисюхових мух, що імітує бджіл та ос, називається мімікрією – це еволюційний механізм захисту від хижаків. На фотографії – типовий представник повисюхових мух – мармеладна муха. Ці мухи у дорослому віці харчуються нектаром та запилюють квіти, а їхні личинки – хижаки і харчуються попелицями. Ось така подвійна користь від такої ніби звичайної істоти – мухи: і запилювач, і знищувач шкідників.

Дзюрчалка джмелеподібна

Взагалі, користь мух, як запилювачів, недооцінена: на відміну від бджіл, які активні лише за певної температури, зазвичай більше 15°C, мухи активні в ширшому діапазоні – від 10 до 35°C, і, таким чином, вони можуть запилювати рослини в холодних тундрах, високогір'ї та на півночі, де бджоли просто не можуть вижити.

Не менш корисними запилювачами є також мухи-львинки, які, як і повисюхи, вражають своїми яскравими кольорами. Їхні личинки є переробниками органіки – лісової підстилки, рослинних рештків, мулу, гною, компосту.

Так, є серед мух і хижаки, і кровососи, і паразити, але сьогодні ми зупинилися на іншому аспекті існування цієї групи комах – на недооціненій користі тих, хто поруч з нами, а також на красі, яка, на жаль, лишається непоміченою

Науковий співробітник
Наталія ГАЛУЩЕНКО

ІСТОРІЯ ВИЖНИЧЧИНИ

Початок у номері №1 (43)

III легенда про Вижницю

Давно то було, у XIII столітті, коли на Буковину вже вкотре прийшли монголо-татарські війська під керівництвом Бурундая. Злий був той воєначальник і все палив на своєму шляху, така непереможна руйнівна сила жила в ньому. І вмів він ту силу передавати і своїм воїнам. Півсвіту поклала до своїх ніг Золота Орда. Захотілося їм ще більших володінь. Тож дорога їх була на Захід. Гори заступали їм шлях до мети. У горах вони не вміли воювати так вправно, як на степових обширах. Але Бурундай впевнено вів своє військо, маючи при собі зрадників-русинів, які знали дорогу. Дорогу, якою прийшли вони на Буковину, люди назвуть татарською.

Підійшли ординці до вежі з тилу, непомічені захисниками фортеці з лісу. А вартові дивилися в цей час в бік Черемошу, другий берег якого ледь проглядався, такою широкою була річка тоді. Стали вороги палити вежу і вбивати дозорців. Врятувалися лише ті, хто встиг стрибнути у води Черемошу і зайти в нижні яруси фортеці. Всі наземні укріплення були спалені. Багато захисників фортеці полягло, стримуючи ворожий натиск. Залишивши позаду себе спалене укріплення, вороги пішли на поселення Виженка туди саме, де річка Лісківець впадає у Виженку. Там відбулася битва між воїнами Галицько-Волинського князівства і монголо-татарами, які дорогою йшли в гори, щоб завоювати інші європейські держави.

З розповіді записаної у 1963 році в селі Виженка від Івана Пилип'юка 1903 року народження.

На східному обрії ночі червоніла заграва. Кожного вечора вона близилася до Вижниці.

- Татарва! – лунали зойки людей, що втікали в гори.

Мешканці Вижниці кидалися рятувати свої пожитки. Матері хапали немовлят на руки і бігли до лісу. Чоловіки з більшими

дітьми несли долумання. Клуби диму вирували понад Черемошем уже геть близько. Чути було вже і татарський лемент. Молоді чоловіки озброїлися, хто чим і чекали на ворогів.

- Аллах! – заревіла татарва і кинулася на оборонців.

Впали перші напасники, але стримати навальну татарську кінноту в захисників не було сили і вона затопила собою всі вулиці. Бухнуло полум'я – і з Вижниці зробилася суцільна величезна ватра. Ті, що не хотіли добровільно відпустити свої господарства татарам, повільно тягнулися Виженською долиною в гори. Татари посувалися за ними обережно.

А тим часом над потічком Лісківцем кипіла робота. Люди насипали з правого боку кам'яний вал, а потік загатили і він наповнився водою. Насипали вали і з правого боку річки Виженки. В ній так само підняли воду загатою. А ще вище, там де найтісніше стискають долину з обох боків гори, збудували оборонні паркани. Найвідважніші чоловіки засіли понад Лісківцем за валами, перед якими кружляла вода.

- Аллах! – пустилася навала на захисників.

Та під водою були кам'яні брили. Коні і татари шпорталися в них і падали. Їх у воді добивало каміння з рук оборонців. Татари зрозуміли, що приступом валів їм не здобути і пустилися в обхід через гору. Але гори були вкриті людьми. Від них на татарські голови летіло з верхів каміння, пні та колоди.

Недалеко від злуки Лісківця з Виженкою зеленіли кошірки з пагорбком. На ньому стояв найстарший ординець і керував боєм. Сюди підходили свіжі татарські групи. Вони з ревом кидалися, то в один, то в другий бік. Здавалося, що проти такої сили ніхто не встоїть. Та раптом найстарший ординець повалився. Навколо пагорба зчинилося пекло. Татарва так ревіла і метушилася, що від того шуму люди не чули один одного. Невдовзі найзники повернули коні назад і щодоху

поскакали. Люди обережно вийшли на пагорб і побачили там татарського ватажка з ножом у грудях, а поряд з ним лежав мертвий Іван, що мав хату у Виженській долині. Тепер усі зрозуміли, чого завойовники так поспішно втекли.

У татарів існував такий закон, що як гине в бою їх командир, то усі його підлеглі за ним погинути мають. А щоб цього не сталося, то треба втікати. От вони і втекли.

Іван бачив неминучу загибель усіх, що боронилися від ординців тут, а далі і всіх горян. Тому шукав рятунку їм у хитрощах. Він здер з убитого татарина, що видряпався уже на вал, одержу, обійшов лінію бою ззаду, вийшов на пагорб і зарізав ножом ординського ватажка. І хоч сам загинув, але врятував рідні гори від татарського плундрування. На місці бою і смерті Івана Виженського встановили пам'ятного хреста, з часом спорудили капличку, а пізніше 1570 року, без єдиного цвяха збудували церкву, яка стоїть до наших днів.

У пам'ять про мужніх оборонців фортеці люди назвали місто, що відродилося з руїн, Вижицею від слова «вижній», «верхній», підкресливши цим що не всі пішли в землю прахом, а продовжують жити на своїй землі, на місці спаленої вежі.

Походження назв міста Вижиця та сіл Виженка і Рівня у переказах старожилів: Івана Пилип'юка (1903 р. н., Виженка), Андрія Додяка (1893 р. н., Рівня), Никодима Ревеги (1907 р. н., Вижиця). Записано у 1983 році.

На злуці ріки Виженка з рікою Черемош першим осів чоловік на ім'я Клим. Він тут

збудував собі гражду і нагнав сюди багато худоби. Ріку називав потоком, а річку – поточиною. Потік був зарослий буйною черемохою і Клим називав його Черемошем. Поточина стікала з вижнішого місця в порівнянні з потоком і її прозвав Клим Виженкою. Місце нижче від Климової гражди, де тепер Вижиця, було рівніше і щороку заростало буйною травою. Щоліта Клим тут вижинав її для своєї худібки на лиху зимову годину і називав цю землю Вижицею. Ближче до своєї гражди господар насадив багато вишень. І сад цей називав Вишницею. У нижній бік поточини Клим виганяв свою худобину і називав це пасовисько так як і поточину – Виженка.

На вижнім боці Черемоша, праворуч течії була найрівніша замулена земля, її Клим використовував під городи і називав Рівнею. Спочатку до Кліма за скотиною приходили купці. Потім він їм продавав і будівельний матеріал.

Купці, що приїздили за деревом, тимчасово на перепочинок ставали на Вижиці, а потім і у Вишніці. Для їх короткого перебування тут Клим набудував хати. Згодом коло цих хат купці почали і собі будуватися. Так виникло село, а потому і місто Вижиця, до якого належали Виженка і Рівня. Через деякий час Виженка і Рівня стали самостійними селами.

Мав Клим сина і доньку. Доньку віддав за доліського парубка Ярему. Любив Клим худобину і з сином посунувся на Виженку. Ярема більше любив городи, і Клим подарував їм Рівню. Тому нині у Виженці найбільше Климів. У Рівні від Яреми пішли Яремчуки.

Найбільше людей у вижні села, що виникли понад Черемошем, приходили з нижніх сіл. Тому вони називали заселене місце над Черемошем під горами Вижицею (вище). Сюди весь час одні люди прибували, інші вибували. Потім тут все перемішалось. Так виникли назви Вижиця, Виженка та Рівня.

Далі буде...

*Заст. нач. відділу рекреації
Тамара ШЕГЕТА*

ПАРК ЗУСТРІВ ДІТЕЙ ЗІ СХОДУ

Наприкінці червня у межах традиційного заходу RA-TOUR «Народження сонця» за сприяння Департаменту освіти і науки Чернівецької обласної військової адміністрації понад 200 дітей зі східних областей України, зокрема з Чернігівщини та Дніпровщини, які перебували на Буковині в таборі «Карпатська зміна: Буковина» за ініціативи Президента України Володимира Зеленського, вирушили у захопливу мандрівку на одну з наймальовничіших вершин Національного природного парку «Вижницький» – гору Малий Стіжок.

Пізнавально-екологічна екскурсія «Природа для дітей» стала чудовою нагодою поєднати активний відпочинок із відкриттям дивовижного світу Буковинських Карпат. Навіть раптовий дощ не став на заваді гарному настрою та бажанню пізнавати природу.

Під час маршруту юні мандрівники милувалися величними карпатськими краєвидами, скуштували чистої джерельної води, відвідали музей під відкритим небом «Вартові Недеї» та взяли

участь у творчому майстер-класі, де власноруч виготовили ляльки-обереги з паюшиння і карпатських трав. Ці невеликі сувеніри стали для дітей теплою згадкою про подорож до Буковинських Карпат.

Не менш цікавою була й пізнавальна частина програми. Учасники відвідали еколого-пізнавальну експозицію «Чотири пори року», здійснили мандрівку всією територією Парку в окулярах віртуальної реальності, дізналися більше про основні напрямки діяльності установи, його природні багатства, мешканців та важливість збереження унікальних карпатських екосистем.

Такі заходи допомагають дітям відкривати красу рідної країни, знаходити нових друзів, відновлювати ментальне здоров'я серед природи та відчувати тепло щирої гостинності.

Саме такі моменти залишають у пам'яті найцінніші спогади й ще раз доводять, що природа здатна об'єднувати, надихати та дарувати відчуття дому незалежно від того, з якого куточка України ти приїхав.

*Нач. відділу еколого-освітньої роботи
Зоя ПАВЛЮК-ПЯТУНІНА*

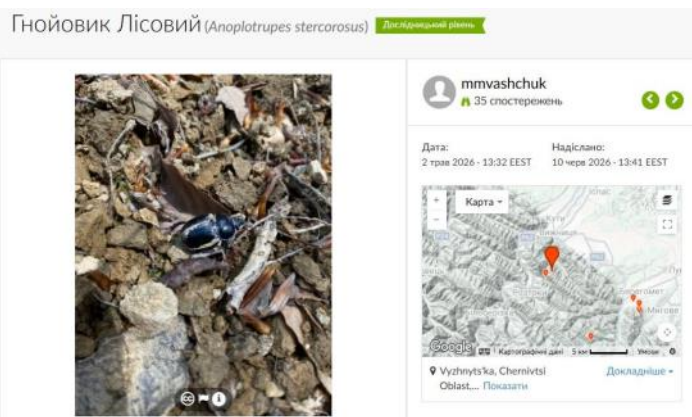

ГРОМАДЯНСЬКА НАУКА: КОЛИ ДОСЛІДНИКОМ МОЖЕ СТАТИ КОЖЕН

Ще зовсім недавно наукові дослідження асоціювалися виключно з професійними науковцями, лабораторіями та складним обладнанням. Сьогодні ситуація змінюється. У всьому світі дедалі більшої популярності набуває громадянська наука – форма досліджень, у якій до збору та аналізу даних долучаються звичайні люди.

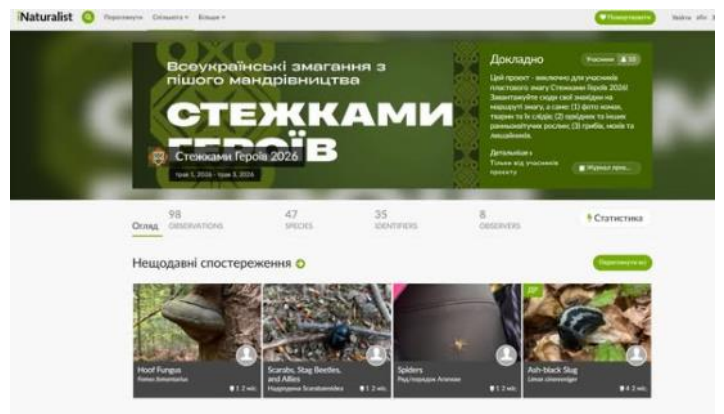
Завдяки сучасним технологіям кожен власник смартфона може зробити внесок у вивчення природи. Достатньо лише сфотографувати рослину, комаху чи птаха та завантажити спостереження до спеціальних онлайн-платформ. Такі дані допомагають науковцям відстежувати поширення видів, виявляти рідкісні рослини й тварин, фіксувати зміни у природних екосистемах та навіть відкривати нові для науки знахідки.

Особливо важливою громадянська наука є для природоохоронних територій. Працівники національних парків та науковці фізично не можуть одночасно спостерігати за всіма куточками великої території. Натомість сотні небайдужих людей здатні зібрати величезний обсяг інформації про стан природи. Таким чином кожне спостереження стає маленькою частиною великої наукової картини.

Яскравим прикладом є міжнародна платформа iNaturalist, яка об'єднує мільйони користувачів з усього світу. Завантажені фотографії допомагають визначати види рослин і тварин, а накопичені всі спостереження використовуються у наукових дослідженнях та природоохоронній роботі.

Громадянська наука приносить користь не лише науковцям. Вона допомагає людям краще пізнавати природу рідного краю, розвиває спостережливість та формує відповідальне ставлення до довкілля. Людина починає бачити те, що раніше залишалося непоміченим: рідкісну орхідею на узліссі, незвичайного метелика на галявині чи сліди дикої тварини на лісовій стежці.

До дослідження природи на території Парку долучилися пластуни під час всеукраїнських змагань з пішого мандрівництва «Стежками Героїв», які проходили на території Вишницького району. Учасники змагань вирішили, що мають не тільки пройти маршрут, але і принести користь науці та вивченню природи. Учасники зробили безліч цікавих фотографій, які завантажили на платформу iNaturalist і поділилися з науковцями парку. Фотографії дозволять поповнити каталог біорізноманіття Парку новими локалітетами видів, зробити висновки про фенологію (сезонну активність) видів. Ми щиро дякуємо Екологічній службі Пласту "Роззуй очі" за отриману інформацію! Сподіваємося, що дедалі більше відвідувачів Парку будуть не тільки милуватися красою наших ландшафтів, а й долучатися до збору інформації і вносити свою частку в дослідження природи.

Наука більше не обмежується стінами лабораторій. Вона починається там, де є цікавість, уважність і велике бажання пізнавати світ.

Науковий співробітник
Наталія ГАЛУЩЕНКО

It's worth seeing**Lekechi Rocks**

The Lekechenski Rocks, resembling sturdy giants, loom majestically above the dense forest, serving as eternal guardians of nature. Their massive forms impress with their strength and power, and their ledges and peaks appear as if crafted by an inspired sculptor. Over millions of years, winds, rains, and snows have polished them, while cracks have become adorned with forests.

A local legend, called "Maiden's Tears," surrounds these beautiful rocks. Old folks tell a story of an attack from the Tatar-Mongols in the 14th century. Back then, young women were collecting hay when they saw the attackers and ran towards the forest. Reaching the cliff's edge, they had nowhere left to go. Filled with fear, they jumped down, tragically losing their lives. The villagers buried the young women near the rocks. For a long time afterwards, people believed they could hear cries in the night. This is why the rocks are called "Maiden's Tears".

The Lekechi Rocks are different heights and are made of sandstone, a type of rock formed from sand. Geologists say these rocks are very old, dating back 50-60 million years to the Paleocene era. Back then, they

were part of the seabed in a giant ocean called Tethys.

Sandstone is a soft rock that crumbles and breaks down over time. This natural process creates unusual shapes that amaze anyone who sees them. Together with the surrounding forest, the Lekechi Rocks form a breathtaking landscape.

These rocks also boast numerous cave formations. Rainwater and groundwater dissolve the rocks over time, creating caves, hollows, and caverns.

Local sandstones hold a hidden treasure: a rich collection of fossilized foraminifera from the Paleogene period. These tiny, single-celled creatures had amazing shell shapes. Interestingly, foraminifera are one of the few animal groups that haven't changed much throughout evolution and can still be found in our oceans today. Visiting the Lekechi Rocks allows you to touch history by looking for these fossils, remnants of creatures that swam in the Tethys Ocean millions of years ago.

In recognition of their geological significance, the Lekechi Rocks were designated a local natural monument in 2005. This protected area covers 31.9 hectares.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ
ПАРК «ВИЖНИЦЬКИЙ»**

Головний редактор
директор НПП «Вижницький»
Галина МАРЧУК

59233, Чернівецька обл, Вижницький р-н,
смт Берегомет, вул Центральна, 27а.
Телефон/факс: (03730) 3 69 06
E-mail: vyzhpark@ukr.net
Веб-сайт: vyzhnytskyi-park.in.ua

Газета видана в електронному
та друкованому вигляді
Виходить 1 раз на квартал.
ЦЦ № 398-78Р від 16.02.2011р.